వెంకటస్వామి పాలెం

ఎవురో యీపుమీన పెటీమని సరిచినట్టు వులిక్కిపడి గబిక్కిన లెగిసి కూకుండాడు వెంకటస్వామి.

ఇంకా సెన్నపట్టం నుండి కలకత్తాకీబోయే తుర్కేలుబండి రాకతలికే-అంటే మామూలుగా తెల్లారుజామున జనమంతా లెగిసి పనిపాటలు సేసుకొనేయాల యింకా సానాసేపు వుందనంగానే ప్లీడరు అనుమంతయ్యగారి ఆఫీసుగది దర్వాజాకు పక్కన మూలగా సాపమీద ముడుసుకు పడుకునుండ అనుమంతయ్యగారింటి పనిపిల్లకాయ ఎంకటస్వామి మామూలు యాలకు ఎతిరేకంగా తెల్లారి మూడుగెంటల యాలప్పుడు ఉండట్టుండి ఆవజాన ఎగ్గిరిపడి లెగిసి కూకుండాడంటే పైనుంచి ఏదయినా బల్లిపిల్ల గిల్లిపిల్ల మీదకు దూకయినా వుండాల, కాదుగూడ్దంటే ఎలికెపిల్ల బొలికెపిల్లయినా గబిక్కిన గీకి ఎటుగానో లగెత్తుకు పోయన్నా పోయుండాల! అయితే ఆవజనా ఎగ్గిరపడి లెగిసి బిత్తరసూపులు సూత్తుండ ఎంకటస్వామి ఎసువంటి బల్లిపిల్ల ఎలికపిల్ల జోలికిబోక లెగిసినోడు లెగిసినట్టే గోడకు ఆవజానే కరుసుకుని నిటారుగా కూకుండిపొయ్యాడు.

ఎంకటస్వామి కలగన్నాడు. నిద్దర్లో కలగన్నోళ్ళు నిదర్లెగిసినాక ఆ కల ఏలా యిశేషాన్ని బట్టి ఎటువంటి సూపులు సూత్తా కూకున్నా కూకుండొచ్చు. ఎంకటస్వామి యింకా బిత్తరచూపులు చూత్తా గోడకు నిటారుగా కూకునుండాడు.

ఆవజాన లెగిసీ లెగవంగానే ముంగల తను కలగన్నా ననుకోలా ఎంకటస్వామి. కాని అనుమంతయ్యగారి యింటి జనం యాడపందుకున్నోరు ఆదే సడీసప్పుడు కాకుండా పందుకునుండేతలికి యిగ తను కలగన్నది కాయమనుకున్నాడు ఎంకటస్వామి.

ఇట్టా కోర్టుకెల్లిన అనుమంతయ్యగారు గబగబ బూదూసులు టకటకటక కొట్టుకుంటా వొచ్చి ఆఫీసు దర్వాజా తలుపు గబాల్నదెరిసి మూలపందుకునుండ తన తలకాడ నిలబడి వొంగి తనకల్లి గురిగా సూస్తుండట్టు ఎంత గెట్టిగా నయినా కలగన్నాడు ఎంకటస్వామి.

అనుమంతయ్యగారేందో, తనకల్లి అట్ట సూట్టమేందో, తనావజాన ఎగ్గిరిబడి ఎందుకు లెగిశాడో అరదంకాక కాత్తె తికమకబడ్డాడు ఎంకటస్వామి.

ఇంకా యింటోయాడా ఎవురూ లెగవలేదు. యింటిపని సేసుకునేయాల యింకా సానావుంది. అయినా యిగ నిదరబట్టలేదు ఎంకటస్వామికి. ఆడనే గోడకు ఆనుక్కొకుని ఆలోసెనలో పడ్డాడు ఎంకటస్వామి.

ఇంతకు ముంగల తను ఎన్నో కలలు గన్నాడు ఎంకటస్వామి. తను పాలెంలో అయ్య అమ్మోళ్ళను వొదిలేసి అనుమంతయ్యగారితో బస్తీకి మొట్టమొదటిసారిగా రావటం, బస్తీలో వెలట్రీదీపాలు, రంగురంగుల అద్దాల దుకాణాలు, గోడల మీద సినిమా పేపర్లు, వందలకొద్ది మదుసుల్లాగే రిక్సా బళ్ళు, ఎన్నెన్నో గుర్రబ్బళ్ళను తను కలగన్నాడు. ఆమీన తన కెందుకో బస్తీమీన కలలు రావడం తగ్గినై. యీడకి వచ్చిన కొన్నాళ్ళకే తనకి బస్తీమీన మోజు తగ్గుతా వొచ్చింది. యింకోనాడు అమ్మా అయ్యల్తో తనూ రంగన్నా, రామన్నా, సీతక్కా, బూసాం, సుబ్బాం కలిసి వరి కోతలకుబోయి ఆడ బూసాం, సుబ్బాం గెనుములెంట పిల్లిమిసరకాయలు కోసుకు తింటున్నట్టు కలగన్నాడు తను, యింకోపాలి పాలెంలో శివుడిగుడి ముంగల ఎన్నెట్లో తను కోటాయి ముటాతో గలిసి బలిగుడు ఆడ్తుంటే మాలచ్చి సప్పట్లు సరుస్తూ ఎగుర్తుండట్టు కలగన్నాడు.

అయితే యియాల తనుగన్నకలకీ, ఎనకటి కలలకీ ఎటుగా సూసినా సంబంధం లేదు. కలలో అనుమంతయ్యగారు ముక్కూ, ముక్కద్దాలాడిస్తా ఆవజాన సూత్తావుండటం ఒకిదంగా ఎంకటస్వామికి కడుపులో తొలిసినట్టయింది.

ఆయాల కలలో పరీచ్ఛగా సూసినంతగ అనుమంతయ్యగార్ని యింతకి ముంగల సూడలా ఎంకటస్వామి. ఎందుకో అనుమంతయ్యగారు తనవేపు అట్టా సూత్తుంటాడు? యీమద్దె అనుమంతయ్యగారు తనవేపు యీవజాన రెండు మూడుసార్లు సూసినట్టు ఎంకటస్వామికి మసగమసగ్గా అగుపించింది.

ఓపాలి తను అనుమంతయ్యగారి బూడూసులు అంతకు ముంగలే పాలీసు చేసి దరవాజాపక్కనబెట్టి, దొడ్లోకెళ్ళి నీలబాయిలేరుకు నిప్పు తగిలించి, సిమింటి తొట్లోకి బాయిలోంచి ముప్పయి కడవల నీలులాగి, నీలతూములుకాడ గబ్బు కొడ్తుంటే పినాయిలబోసి కడిగి, సెట్లపాదులకాడ సెత్తా సెదారం ఎత్తేసి, మచ్చుమీన కట్టెలుదింపి పేళ్ళొలిసి, నీలగదిలో జిడ్డుగావుంటే గొబ్బరిపీసుతో రుద్ది, మెట్లగదికాడ పినాయిలు డబ్బా పెట్టడానికి దర్వాజా మలుపు యిట్టదిరుగుతా గబిక్కిన పాలీసుచేసిన బూడూసులమీన సూడక తడికాలు ఏసి తొక్కాడు తను. నల్లగా నిగనిగమంటుండ బూడూసులమీన తడికాలు పడేతలికీ ఆ బూడూసులు ఎట్టయిపోయిందీ సూసి బిత్తరబోయి తను యిట్లా పక్కకి తిరిగిసూత్తే– దర్వాజా పక్కనే నిలబడి తనవేపు ముక్కూ ముక్కద్దాలాడిస్తా యింతగా సూస్తుండాడు అనుమంతయ్యగారు.

ఇంకోపాలి తను పడగ్గదులు, బోజనాలగది, ముట్టగది, మెట్లగది కడుగుతా,

గుడ్డతో నీలపిండి పారబోస్తా ఆఫీసు గదిలోకొచ్చి కురిజీలు వరండాలో పెడ్తా మేజాకాడి కొచ్చేతలికి, అనుమంతయ్యగారి రెండో అబ్బాయి సుందరం బొమ్మల పుస్తకం ఆడ తెరిసి ఉంది. అనుమంతయ్యగారి అబ్బాయిలు కనకం, సుందరం మేజాముంగల కురిజీల్లో కూకొని రోజూ అదేమయిన పుత్తకాలు సదువుకుంటా, ఆ బొమ్మలు ఈ బొమ్మలని నవ్వుకుంటా గిచ్చుకుంటావుంటే తనూ కాత్తె సూద్దామని అయ్యేందో సెప్పమని కనకం. సుందరాల్ని అడిగితే ముంగల కనకం ఎక్కిరిత్తే ఆనక సుందరం ఎక్కిరించాడు తనని. అటిటు సూసి తను సల్లగా ఆ బొమ్మల పుత్తకాన్నీ తీసుకుని కాయితాలు తిప్పుతా రంగురంగుల రవిలుబండి, కోళ్ళు, కొండలు సూత్తా అటనే కురిజీలో కూచుని పొయ్యేతలికి, ఎవురో తన పక్కనొచ్చి నిలబడినట్టనిపించి, యిట్ట తలెత్తిసూత్తే, అనుమంతయ్యగారు తనవేపు యియాల కలలోకిమల్లే ఆ ముక్కద్దాల్తో ఆవజాన ఎటకారంగా చూత్తుండాడు.

నిద్దర్లో ఆవజాన కలగని లెగిసి కూకుండ ఎంకటస్వామికి యియన్ని గెపితికొచ్చేతలికి ఎనకాల యీపుమీన ఏందో వానపాముకుమల్లే సల్లగా ఎగబాకి నట్టయింది.

ఆనాడు అనుమంతయ్యగారు తన పొలాల పనిమీన పాలెం రాటం గెపితి కొచ్చింది ఎంకటస్వామికి. అప్పుడు తను అయ్యపక్కనే వుండాడు. అయ్య అనుమంతయ్యగారికి దణ్ణాలు పెట్టాడు.

''ఏం వెంకయ్యా బాగున్నావా?'' అని అయ్యని పలకరించాడు అనుమంతయ్యగారు ముక్కద్దాలు సద్దుకుంటా.

"అదేబాగులే దొరా – అట్టట్టుండాం, మాకు పాపతి లేకపోయిందిగాని తమ పొలమే చేసుకుంటా కనిబెట్టుకునుంటే మారోజులు యింత ముదనష్టకంగా వుండేయి కాదేమోనని లోనపీకుతా ఉంటది."

"సరే అయిపోయిందానికి యిప్పుడెందుకు వెంకయ్యా, పంట ఆయేడు కాయేడుకు ఎక్కువవుతోంటే యింకొకబస్తా కవులు ఎక్కువ యివ్వమంటే మరి నువు యివ్వకబోతివి. సరే అయిపోయిందిగా" అన్నాడు అనుమంతయ్యగారు.

"పానీలేదొరా! అదేదో శెనిపట్టింది గనకనే మేం సేసిన కష్టం యింకోరికి కవులు దక్కిందనుకుంటా. ఏనాడో మీ కడుపున పుడ్తా. యిదిగోదొరా! యీ బుడ్డోణ్ని కాత్తె మీ పంచన పడుండనిస్తా, యింత కలో గంజో పోశారంటే పుట్టినన్నాళ్ళూ మీకు రుణపడుంటా. కరువుదినాలు–పూట గడవకుండా వుంది దొరా–" అన్నాడు అయ్య.

"అట్లాగే వెంకయ్యా! ఏదో ఆ పని యీ పని చేసి పెడ్తూ మాతో పాటే మీ వాడూ వుంటాడు" అన్నాడు అనుమంతయ్యగారు.

మరసనాడు రవిలుటేసనికి తను, అనుమంతయ్యగారు గుర్రబ్బండి మీన ఎల్తావుంటే బండికి ఎనకమాలే అయ్య పొలిమేర్లదాకా లగెత్తుకుంటా వొచ్చి "యిగ వుంటా దొరా" అంటా తనకల్లి సెయ్యి వూపుతా ఆడే నిలబడిపొయ్యాడు.

"పాల్ పాల్" అంటూ బజారు వాకిలికాడ గడివిబర్రె పాలమడిసి కేక బెట్టాడు.

"వెంకటస్వామీ!" అనరిశాడు గదిలోంచి అనుమంతయ్యగారు. ఎగ్గిరి లెగుత్తా కలల మైకంలోపడ్డ వెంకటస్వామి తెల్లారొచ్చిందనుకుండాడు.

* * *

ఆ రోజు కనకం, సుందరం బజార్నుంచి ఎగురుకుంటా వొచ్చి వరండాలో వుండ రెండు నవారు మంచాల్ని గబగబ మోసుకెళ్ళి ఎండలో పడేసి, దబదబ ఏందో యింతలావు పొట్లం యిప్పుతుంటే, యీ యవారమంతా ఓ కంట సూత్తుండ ఎంకటస్వామి "అదేంది అబ్బాయిగోరూ?" అనడిగాడు కనకం, సుందరాల దగ్గిరకెళ్ళి నిలబడ్తా.

"మా నాన్న మాకు సీంటపాకాయలు, చిచ్చుబుడ్లు, ముత్యాల పువ్వొత్తులు, కాకర పువ్వొత్తులు మరే– ఎర్ర మతాబులు, పచ్చ మతాబులు, నక్షత్రం తీగెలు, విష్ణుచక్రాలు, విమానాలు - మరే - ఎర్రనిపెట్టెలు, పచ్చని పెట్టెలు, తాటాకు టపాకాయలు, యింకా పాముందుకూడా కొనిపెట్టాడు! వీటన్నిట్నీ మేం ఎండబెట్టుకుని రాత్రికి కాల్చుకుంటాం" అంటా ఎగశాస దిగశాసల్తో పటపట మనిపిస్తా సెప్పేశాడు సుందరం.

"కాస్త దూరానుండొచ్చు–తమరికి యిక్కడేం తీసుకురాలా" అన్నాడు పెద్దబ్బాయి కనకం.

"నిన్నెవురేం అడగలేదయ్యోవ్ ముంగలగానే తొంటిసెయి బయటికి పెడ్తుండావుగాని" అన్నాడు ఎంకటస్వామి జావగారిపోతా.

బద్రంగా పొట్లాం యిప్పదీసి ఆటన్నిట్నీ మంచాలమీన పరుత్తుంటే ఆటి రంగులన్నీ మెరుస్తుండ ఎంకటస్వామి కళ్ళల్లో గిరగిర దిరిగినై.

సందేల లోపల మద్దె మద్దె ఎనిమిస్సార్లు ఎంకటస్వామి ఆ మంచాలకు అంత దూరంగా నిలబడి సూశాడు గాని ఆ ఎనిమిస్సార్లలో నాలుగుసార్లు కనకం, యింకో నాలుగుసార్లు సుందరం ఆ మంచాల చుట్టూతా తిరుగుతానే వుండారు.

ఆవజాన కనకం, సుందరం అయన్నీ తెచ్చి ఎండలో ఆరబోసేదాకా దీపాలమాస దగ్గిరకొచ్చిందని తనకు తెలవదు గందా! అనుకుండాడు. ఎంకటస్వామి బాయిలో సేద ఏసినోడు అటనే నిలబడిపోతా.

సిచ్చుబుడ్లు మాలావుగుండాయిగాని, "తమరికి యిక్కడేం తీసుకురాలా" అన్నాడే కనకం - ఎటనబ్బా?" అనుకుండాడు ఎంకటస్వామి బాయిలెర్లో నిప్పేస్తా.

పాలెంలోనే గనక తను యిప్పుడుంటే ఏంజేస్తా వుండేవోడు? పోయిన దీపాలమాశకు యింకా దీపాలమాశ పదిరోజులుందనగానే మాసరాక తను ఓ పూలగుమ్మటం గట్టి, పూరిమద్దె బజార్లో ఆ సివర్నించీ యీ సివరికి రఁయ్ రఁయ్‌ను దిప్పుతా లగెత్తటం గెపితికొచ్చేతలికి ఒక్కపాలి వొల్లు జలదరించినట్టయింది ఎంకటస్వామికి.

కిందటేడు పది తాడిసెట్లెక్కి, అటి గులకసళ్ళన్నీ దులిపి, కోటాయిని బతివిఁలాడి, పున్నమ్మకొట్టో గంధకం, సూరెకారంతెచ్చి ఎన్ని పువ్వొత్తులు కట్టాడు? యీడ అనుమంతయ్యగారి మేడగదులన్నీ గాలించినా ఒక్క తాడిసెట్టయినా అగుపియదు.

గదులన్నీ పూడ్సి, యిల్లంతా దిరిగి మేడమెట్లు పదిసార్లు ఎక్కి దిగొచ్చాడు ఎంకటస్వామి ఎందుకయింది తెలవకుండా.

సీకటయినాక కనకం, సుందరం పువొత్తులు కాలుస్తుంటే తంబంచాటున నిలబడుండ ఎంకటస్వామి మడుస లావజాన పువొత్తులు కాలుస్తుంటే పాలెంలో తను తంబాలచాటున వూరకనే సేతులు ఎనక్కి బెట్టుకుని నిలబడుండేవోడు కాదనుకున్నాడు.

"నా మొహంలాగనే వున్నయి యీ పువొత్తులు. మరీ ఆ ఏటికాఏటికి యిట్టె పుటిక్కని ఆరిపోతూ దిగనాసి పోతున్నయ్యేం ఖర్మా? వెంకటస్వామి ఏడ్రా - వాడికీ రెండేమన్నా యివండ్రా కాలుస్తాడూ?'' అంది అనుమంతయ్యగారి పెల్లాం లచ్చిన్నరసమ్మగారు, సిన్నపిల్లని సంకలో ఏసుకుని నచ్చిత్రాల తీగెలుకాల్పిస్తా.

"ఆఁ మాకో అమ్మా–" అంటున్నాడు కనకం.

"ఆఁ ఎవరు కాలుస్తే ఏం, యీ భాగ్యానికి చేతులు కాల్సుకోకుండా వుంటే అదే పండగ" అన్నాడు అనుమంతయ్యగారు తాటాకు టపాకాయల గుత్తి బయటికిదీస్తా.

"చిచ్చుబుడ్డి ముట్టిస్తున్నావుట్రా సుందరం? వుండు వుండు నీకు పుణ్యం వుంటుంది! అది మొహాన చిమ్మితే కళ్లుకాస్తా పోతాయి. వెంకటస్వామి ముట్టిస్తాడు వుండు - వెంకటస్వామీ?" అని కేకవేసింది లచ్చిన్నరసమ్మగారు.

ఆ నిశిరేత్తిరి ఆఫీసుగది దరవాజా పక్కన సాపమీన జవకాణా కప్పుకుని గోడకి నిటారుగా కూకునుండ ఎంకటస్వామికి వుండట్టుండి అనుమంతయ్యగారి మేడగోడల మద్దెన తనకి వూపిరిసలపటం లేదనిపిచ్చింది.

పాలెం ఒక్కసారి ఎంకటస్వామి కళ్ళలో మెదిలింది. పాలెం మడుసులే ఏరు! రెండెడ్లబండిమీద పాటలుపాడ్తా పొలంబొయ్యే బసవయ్యలాంటి మడుసులు యీడ అనుమంతయ్యగారి యింటిసాయల ఎంకటస్వామికి యింతమటుకు యాడా అగుపించలా. పాలెంలో సెరువులుండయి ఎప్పుడు యీతలీద్దామన్నా. ఆడ ఎన్నెలరేత్రిళ్ళలో శివుడి గుడిముంగల బలిగుడు ఆణ్ణట్ట ఇక పెపంచంలో యాడ ఆడరనాల్సిందే. రతం

తిరనాలమట్టుకు రతం తిరనాల ఎట్టుంటది? పాలెంలో అయ్యతోబాటు పొలం పోవచ్చు. పొలంపని చేసుకువొస్తా గెనువులెంట పిల్లిపిసరకాయలు ఎన్నయినా కోసుకుతింటా యింటికిరావచ్చు. కోటయ ముటా ఏంజేత్తుండారో? ఆళ్ళు తనని మరిచిపొయ్యారా? ఎన్ని పువ్వొత్తులు గట్టారో యీ ఏడు! ఆళ్ళతో శివుడిగుడి ముంగల దీపాల ఎల్తుర్లో ఎట్టవుండమంటే అట్టుంటది. అబ్బ!

"పాలెం ఎల్తానండీ" అన్నాడు ఎంకటస్వామి సేతులు నలుపుకుంటా అనుమంతయ్యగారితో మరసనాడే.

"ఆఁ?" అన్నాడు అనుమంతయ్యగారు ఎంకటస్వామిని వింతగా చూస్తూ.

"వాడికి టపాకాయలు యివ్వలేదని కోపం నాన్నా", అన్నారు ఎంకటస్వామికి ఎనకమాలేవొచ్చి నిలబడ్డ కనకం, సుందరం.

'ఏడ్చాడు వాడి మొహం. అయినా అదేమిట్రా వెంకటస్వామీ? నిక్షేపంగా యిక్కడ జరుగుతుంటే ఎక్కడో ఆ పాలేనికి పోతానంటా వేమిట్రా చాదస్తం కాకపోతే! చాల్చాల్లే - ఈసారి వాడికీ రెండేమన్నా యివ్వండిరా కాలుస్తాడూ - ఏమిటో చేతులు కాల్చుకుంటానికి" అన్నాడు అనుమంతయ్యగారు.

"మరి మాకో నాన్నా? -" అంటున్నాడు కనకం.

"చాల్లేవోయ్! ఒకటో రెండో వాడికి యిస్తే యింతలో తరిగిందేం లేదులే, ఎక్కడికిరా వెళ్ళేది వెంకటస్వామీ - చాల్చాల్లే ఎవరన్నా నవ్వుతారు - వూఁ-. లక్షణంగా వెళ్ళి పని చూసుకో - పండగ రోజుల్లో యీ పన్లన్నీ ఏంగాను -వూఁ పోండి పోండి" - అంటూ పేపరు మొగానేసుకుండాడు అనుమంతయ్యగారు.

ఆనాడు సందేల వరండాలో నవారుమంచాల సందున తలొంచుకు కూకుని మణికట్టుతో ముక్కు తుడుసుకుంటుండ ఎంకటస్వామి ఏందో బూడూసుల సప్పుడుకుమల్లే వుండదని యిట్ట తలెత్తిసూత్తే మంచమ్మీనకి వొంగి ముక్కద్దాల్తో తన కల్లే ఎటకారంగా సూస్తుండాడు క్లబ్బుకుపోయే అనుమంతయ్యగారు.

అనుమంతయ్యగారు ఆవజాన క్లబ్బుకుపోయీ పోకతాలికే ఎనికీడ్తే మంచాల మయాన్నించి లెగిసి అటిటు సూడనన్న సూడకుండా బజారు వాకిలి బయటపడి, యిదిలిచ్చుకు లగెత్తిన లగెత్తటం, పాలెంలో శివుడిగుడి ముంగల మంటపం మయాన కోటయముటా పూలగుమ్మటాలు తిప్పుతా కేక లేత్తావుంటే యినిపిచ్చుకోకుండా గబగబ తంబం మీదనించి మంటపం శికరానికి ఎగబాకి, పాలెమంతా సిచ్చుబుడ్లు, అవాయసువాయిలు, శీంటపాకులు, తాటాకు టపాకులు, ముత్తాలపువొత్తులు, కాకరపు వొత్తులు, పెట్టదిమ్మెలు పగిలి పాలెమంతా ఎలిగి పోతావుంటం సూశాడు వెంకటస్వామి.